

สรุปผล ปัญหาและ เสนอแนะ

ในการศึกษาด้านทุนและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกหน่อไม้ฝรั่งนั้น การศึกษาได้ดำเนินการโดยการสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ตามแบบสอบถามที่ได้กำหนดไว้ จากการสุ่มตัวอย่างเกษตรกร 2 กลุ่ม ในเขตท้องที่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา อันได้แก่

เกษตรกรในโครงการพระราชดำริ หมู่บ้านสหกรณ์โครงการหุบกะพง จำนวน 50 ฟาร์ม จัดแบ่งเป็นระดับฟาร์มขนาดเล็ก (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ไร่) จำนวน 21 ฟาร์ม ขนาดกลาง (มากกว่า 2 ไร่ ถึง 5 ไร่) จำนวน 18 ฟาร์ม และขนาดใหญ่ (มากกว่า 5 ไร่) จำนวน 11 ฟาร์ม

เกษตรกรนอกโครงการพระราชดำริ หมู่บ้านหนองยาว จำนวน 30 ฟาร์ม จัดแบ่งเป็นระดับฟาร์มขนาดเล็ก (น้อยกว่า หรือเท่ากับ 2 ไร่) จำนวน 10 ฟาร์ม ขนาดกลาง (มากกว่า 2 ไร่ถึง 5 ไร่) จำนวน 13 ฟาร์ม และขนาดใหญ่ (มากกว่า 5 ไร่) จำนวน 7 ฟาร์ม

อนึ่ง การศึกษาดังนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทราบต้นทุนการผลิต รายได้ และอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการลงทุนปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเกษตรกรในโครงการพระราชดำริ พบว่า เกษตรกรประมาณ 12% ปลูกหน่อไม้ฝรั่งอย่างเดียว 88% ปลูกหน่อไม้ฝรั่งกับพืชอื่น ๆ เกษตรกรทั้งหมดเป็นเจ้าของที่ดินของตนเอง เนื่องจากการได้รับพระราชทานที่ดิน นอกจากนี้เกษตรกรในโครงการฯ จะได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลผลิตที่ได้นั้น 97% เกษตรกรจะขายให้กับสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด สำหรับเกษตรกรนอกโครงการ

พระราชดำรินั้น 30% ปลูกลูกหม้อไม้ฝรั่งอย่างเดียว 70% ปลูกลูกหม้อไม้ฝรั่งกับพืชอื่น เกษตรกร 73.33% เป็นเจ้าของที่ดินของตนเอง และผลผลิตที่ได้นั้น เกษตรกรจะขายให้กับพ่อค้าที่รับซื้อทั่วไป

การปลูกลูกหม้อไม้ฝรั่งนั้น เกษตรกรจะได้รับผลผลิตเมื่อหม้อไม้ฝรั่งมีอายุได้ประมาณ 1 ปี หลังจากเพาะกล้า โดยจะให้ผลผลิตประมาณ 3 ปี ต้นตอที่จะเริ่มทรุดโทรมจนต้องรื้อปลูกใหม่

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า การปลูกลูกหม้อไม้ฝรั่งของเกษตรกรในโครงการพระราชดำริ จะให้ผลคุ้มค่าต่อเงินลงทุนไม่ว่าจะลงทุนในฟาร์มขนาดใดก็ตาม แต่สำหรับเกษตรกรนอกโครงการพระราชดำรินั้น ปรากฏว่า การลงทุนในฟาร์มขนาดใหญ่เท่านั้นที่จะได้รับผลคุ้มค่าต่อเงินลงทุน ดังรายละเอียดประกอบดังนี้

	ในโครงการพระราชดำริ				นอกโครงการพระราชดำริ			
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	เฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	เฉลี่ย
ค่าใช้จ่ายลงทุน	11,788.45	11,402.40	9,976.09	11,058.45	11,890.54	11,282.47	10,814.14	11,272.89
ค่าใช้จ่ายประจำ	53,437.80	51,558.71	45,824.72	50,306.41	51,838.18	53,839.80	52,874.27	52,817.41
ต้นทุนรวมต่อไร่	65,228.25	62,959.11	55,900.81	61,364.86	63,528.70	64,922.27	63,288.41	63,890.10
รายได้	70,938.82	73,428.68	74,081.88	72,809.09	69,508.82	70,189.80	72,187.43	70,821.88
ผลตอบแทน								
-PB	2 ปี 11 เดือน	2 ปี 8 เดือน	2 ปี 2 เดือน	2 ปี 9 เดือน	2 ปี 11.5 เดือน	3 ปี	2 ปี 7 เดือน	2 ปี 11 เดือน
-NPV	76.02	3,270.85	9,140.85	4,162.54	-731.21	-887.14	2,889.14	330.43
-IRR	15.32%	27.87%	54.88%	32.78%	12.31%	12.5%	28.59%	17.51%

จากการศึกษาพบว่า ราคาจำหน่าย เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรนอกโครงการพระราชดำริได้รับผลตอบแทนต่ำกว่าเกษตรกรในโครงการพระราชดำริ

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

จากการศึกษาต้นทุนและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ปรากฏว่า เกษตรกรที่ทำการศึกษาประสบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการผลิต

1.1 ปัญหาปริมาณน้ำมีจำกัด

แม้ว่า เกษตรกรในโครงการพระราชดำริจะได้รับน้ำจากกรมส่งเสริม สหกรณ์แล้วก็ตาม แต่ปริมาณที่ได้รับนั้นไม่เพียงพอ โดยเฉพาะ เกษตรกรที่อยู่ไกลจากสถานี สูบน้ำจะได้รับปริมาณน้ำน้อยลง เนื่องจากกำลังส่งน้ำไม่เพียงพอ ส่วนเกษตรกรที่อยู่นอก โครงการพระราชดำรินั้น จะขาดแคลนน้ำมากในช่วงฤดูแล้ง ต้องสร้างบ่อเก็บน้ำหรือขุดน้ำบาดาลขึ้นมาทดแทน จึงจะสามารถปลูกพืชได้ตลอดปี และจากปริมาณน้ำที่มีจำกัดนี้ ทำให้ เกษตรกรต้องจำกัดพื้นที่การปลูก กล่าวคือ เกษตรกรจะปลูกหน่อไม้ฝรั่งในขนาดที่พื้นที่เท่าใด นั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำ ว่ามีเพียงพอหรือไม่นั่นเอง

1.2 ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

เนื่องจากพื้นที่บริเวณที่ทำการศึกษา เป็นดินทราย มีอินทรีย์วัตถุน้อย จึงทำให้การปลูกหน่อไม้ฝรั่งไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผลผลิตที่ได้มีขนาดเล็กและปริมาณ น้อย นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วงจรอายุของดินหน่อไม้ฝรั่งสั้นเพียง 3-4 ปี

1.3 ปัญหาโรคพืช

"โรครา" เป็นโรคที่พบมากที่สุด แม้ว่าเกษตรกรจะแก้ปัญหาโดยการป้องกันและดูแลรักษาแล้วก็ตาม โรคดังกล่าวก็เพียงแต่ทุเลาลงไม่หายขาด ทั้งนี้เพราะ เชื้อราจะฝังตัวอยู่ในราก จะแสดงอาการมากขึ้นเมื่อได้รับความชื้น โดยเฉพาะในช่วงหลังจากฤดูฝนแล้ว จะพบโรคนี้อันตรายมากที่สุด

1.4 ปัญหาเงินทุน

เกษตรกรมักประสบปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย ในการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง พืชอื่น ๆ และใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งเงินที่ได้จากการกู้ยืมนั้น เกษตรกร ส่วนใหญ่ในโครงการพระราชดำริจะกู้มาจากสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง และธนาคารเพื่อการเกษตร

และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ส่วนเกษตรกรนอกโครงการพระราชดำริส่วนใหญ่จะกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และธนาคารพาณิชย์ทั่วไป แต่ทั้งนี้ก็มีเกษตรกรบางรายกู้จากบุคคลอื่น ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าปกติ

1.5 ปัญหาอื่น ๆ

นอกจากปัญหาดังกล่าวนี้แล้ว ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตอื่น ๆ ได้แก่ ปัญหาแมลงรบกวน ปัญหาแรงงาน ปัญหาระดับพื้นดิน ปัญหาวงจรอายุของต้นหน่อไม้ฝรั่งที่ไม่ยาวเท่าที่ควร ปัญหาด้านความรู้และเทคโนโลยีในการดูแลรักษาต้นหน่อไม้ฝรั่งที่ยังไม่สอดคล้องกับหลักวิชาการ ฯลฯ

2. ปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต

จากการศึกษาพบว่า ค่าแรงในการดูแลรักษาและค่าแรงในการเก็บเกี่ยว-ตัดหน่อ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตมากที่สุด คือประมาณ 50% ของต้นทุนทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากหน่อไม้ฝรั่งเป็นพืชที่ต้องดูแลเอาใจใส่อย่างเพียงพอ กอปรกับ เป็นพืชที่สามารถเก็บเกี่ยวเกือบตลอดทั้งปี

3. ปัญหาเกี่ยวกับการตลาด

3.1 ปัญหาด้านราคา

เนื่องจากราคาของหน่อไม้ฝรั่งที่สหกรณ์การเกษตรหุบกะพงรับซื้อนั้น เคลื่อนไหวขึ้นลงตลอดเวลา กล่าวคือ เมื่อผลผลิตมีมากราคาก็ลดต่ำลง แต่เมื่อผลผลิตมีน้อย ราคาก็สูงขึ้น เหตุนี้ทำให้รายได้ที่เกษตรกรได้รับไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เมื่อเทียบกับผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ซึ่งนอกจากความเคลื่อนไหวขึ้นลงของราคาแล้ว เกษตรกรที่ปลูกหน่อไม้ฝรั่งนอกโครงการพระราชดำริ ยังต้องขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางในราคาที่ต่ำกว่าราคาที่เกษตรกรในโครงการฯ ได้รับจากสหกรณ์อีกด้วย ดังนั้นจึงทำให้รายได้ของเกษตรกรนอกโครงการฯ ต่ำกว่ารายได้ที่เกษตรกรในโครงการฯ ได้รับ

ตารางที่ 7.1 ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

ปัญหา	ในโครงการ ฯ					นอกโครงการ ฯ				
	ขนาดเล็ก (ราย)	ขนาดกลาง (ราย)	ขนาดใหญ่ (ราย)	รวม		ขนาดเล็ก (ราย)	ขนาดกลาง (ราย)	ขนาดใหญ่ (ราย)	รวม	
				(ราย)	ร้อยละ				(ราย)	ร้อยละ
ปัญหาน้ำไม่เพียงพอ	16	12	8	36	28.57	10	12	5	27	23.28
ปัญหาดินไม่ดี	16	11	5	32	25.40	8	8	4	20	17.24
ปัญหาโรคพืช	15	8	7	16	12.70	7	9	3	19	16.38
ปัญหาเงินทุน	7	7	4	18	14.29	-	7	5	12	10.34
ปัญหาแมลงรบกวน	3	4	3	10	7.94	2	4	2	8	6.90
ปัญหาแรงงาน	-	-	4	4	3.17	-	2	3	5	4.31
ปัญหาระดับพื้นดิน	1	2	2	5	3.97	-	1	2	3	2.59
ปัญหาการจำหน่าย	-	3	2	5	3.67	5	10	7	22	18.97
				126	100.00				116	100.00

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 ปัญหาด้านคุณภาพของผลผลิต

ผลผลิตที่เกษตรกรได้รับนั้นมีขนาดหน่อ เล็กและปริมาณน้อยกว่าผลผลิตจากที่อื่น โดยเฉพาะ เมื่อต้นหน่อไม้ฝรั่งมีอายุประมาณ 2-3 ปี (นับแต่เริ่มให้ผลผลิต) ปริมาณหน่อจะน้อยลง และหน่อเกรด A จะลดลงอย่างมาก จนทำให้รายได้ของเกษตรกรไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียเพิ่ม ดังนั้น จึงพบว่าเกษตรกรส่วนมากจะรื้อ ถอนทิ้ง เมื่อหน่อไม้ฝรั่งให้ผลผลิตได้เพียง 3 ปี

3.3 ปัญหาการจำหน่าย

จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่งนอกโครงการฯ ส่วนมากประสบปัญหาด้านการจำหน่าย กล่าวคือ เกษตรกรพบว่า ตลาดของหน่อไม้ฝรั่งยังคงแคบมาก ผู้บริโภคไม่ค่อยนิยมรับประทาน กล่าวคือ หากผลผลิตมีปริมาณมาก เกินกว่าที่พ่อค้าคนกลางจะรับซื้อได้ เกษตรกรต้องนำไปขายในตลาดท้องถิ่น ซึ่งพบว่า หน่อไม้ฝรั่งขายได้ยากกว่าพืชผักชนิดอื่น

3.4 ปัญหาการแปรสภาพของผลผลิต

หน่อไม้ฝรั่ง เป็นพืชผักที่แปรสภาพได้อย่างรวดเร็ว กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรตัดหน่อแล้ว หน่อจะแปรสภาพจากหน่ออ่อนสีเขียว กลายเป็นหน่อที่มีเสี้ยน มีสีเหลืองมากขึ้น หากทิ้งไว้นาน 1-2 วัน หน่อจะเหี่ยวและมีสีเขียวแกมเหลืองอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งทำให้เป็นปัญหาต่อการจำหน่ายของเกษตรกรและผู้รับซื้อที่ต้องส่งไปขายระยะทางไกล ๆ

แนวทางแก้ไข

การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรนั้น ปัญหาบางอย่างเกษตรกรก็สามารถแก้ไขได้ แต่ปัญหาบางอย่างก็ไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของเกษตรกรมีดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการผลิต

1.1 ปัญหาหน้าไม่เพียงพอ

เกษตรกรส่วนใหญ่แก้ปัญหาโดยการสร้างบ่อเก็บน้ำ และสูบน้ำจากแหล่งน้ำต่าง ๆ ขึ้นมาเก็บไว้ใช้ในหน้าแล้ง สำหรับเกษตรกรที่อยู่ไกลจากแหล่งน้ำ ไม่สามารถสูบน้ำขึ้นมาใช้ได้ ก็จะทดลองขุดเจาะหาน้ำบาดาล ซึ่งบางรายก็ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากแหล่งน้ำใต้ดินมีน้อย หรือน้ำกร่อยไม่สามารถใช้กับพืชได้

1.2 ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

เกษตรกรแก้ปัญหานี้ โดยการย้ายที่ปลูกทุก 3-4 ปี หรือเมื่อต้นหน่อไม้ฝรั่งหมดอายุต้องรื้อถอนทิ้ง ซึ่งเกษตรกรบางรายก็ไม่สามารถย้ายที่ปลูกได้เนื่องจากที่ดินมีจำกัด และอาจเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ ดังนั้นเกษตรกรบางรายจึงแก้ปัญหาด้วยการเพิ่มปริมาณปุ๋ย และปลูกพืชตระกูลถั่วสลับกับการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

1.3 ปัญหาโรคพืช

ปัญหาเรื่องโรครานี้ เกษตรกรยังไม่สามารถแก้ไขได้ เพียงแต่ฉีดยาให้ทุเลาลงเท่านั้น การระบาดยังแพร่กระจายทั่วไป ทำให้ผลผลิตลดต่ำลง ซึ่งปัญหาเรื่องนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์การเกษตร ก็ได้พยายามช่วยเหลือโดยการใชยาชนิดต่าง ๆ มาทดสอบเพื่อให้โรคนี้นหายขาด ไม่ใช่หยุดชะงักเพียงชั่วคราว

1.4 ปัญหาเงินทุน

เกษตรกรในโครงการพระราชดำริจะสามารถกู้เงินจากสหกรณ์การเกษตรโครงการหุบกะพง ได้ในอัตราที่ต่ำกว่าแหล่งกู้อื่น ๆ นอกจากนี้ก็ยังสามารถกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เช่นเดียวกับเกษตรกรนอกโครงการพระราชดำริโดยเสียอัตราดอกเบี้ยประมาณ 14-15 เปอร์เซ็นต์ต่อปี

1.5 ปัญหาอื่น ๆ

ปัญหาแมลงรบกวน ได้แก่ หนอนที่คอยกัดกินหน่อและยอดอ่อน ซึ่งจากการสอบถามพบว่า มียาหลายชนิดที่ทำลายแมลงและหนอน เหล่านี้ได้อย่างได้ผล

ปัญหาแรงงาน เกษตรกรที่ปลูกหน่อไม้ฝรั่งบางรายประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากแรงงานในครัวเรือนมีจำกัด และเกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง การว่างงานจึงมีน้อย ทำให้เกษตรกรต้องจ้างแรงงานจากท้องถิ่นอื่น หากมีงานต้องทำอย่างรีบด่วน

ปัญหาระดับพื้นดิน เนื่องจากแหล่งที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่เป็นที่ราบชายเขา ทำให้ระดับดินไม่สม่ำเสมอเป็นปัญหาต่อการให้น้ำแบบ Fallow System ซึ่งเกษตรกรที่ประสบปัญหาจึงต้องปรับพื้นที่ให้ได้ระดับก่อนปลูกพืช

ปัญหาวงจรอายุของหน่อไม้ฝรั่งไม่ยาวเท่าที่ควร แม้ว่าเกษตรกรจะทราบถึงปัญหานี้ แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีเกษตรกรรายใดให้ความสนใจและแก้ไขอย่างจริงจัง กล่าวคือมีเกษตรกรเพียงไม่กี่รายที่สามารถดูแลรักษาให้ต้นหน่อไม้ฝรั่งให้มีอายุยาวนานกว่า 4 ปี

ปัญหาการขาดแคลนความรู้ด้านวิชาการ แม้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่งในโครงการพระราชดำริ ส่วนใหญ่จะได้รับความช่วยเหลือในด้านคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ฯ ก็ตาม แต่ก็ยังพบว่ามีปัญหาบางอย่างที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ ทั้งนี้เนื่องจากหน่อไม้ฝรั่งเป็นพืชที่รู้จักกันเมื่อไม่นานมานี้ ยังไม่มีหน่วยงานที่จะทำการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นกรรมวิธีการปลูก การดูแลรักษา การป้องกันและรักษาโรค การเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่อ ฯลฯ

2. ปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต

หากเกษตรกรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตโดยวิธีต่าง ๆ เช่น การเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน การแก้ปัญหาโรคและแมลง ฯลฯ ก็จะทำให้เกษตรกรเสียต้นทุนต่อไร่หรือต้นทุนต่อกิโลกรัมลดลงนั่นเอง

3. ปัญหาเกี่ยวกับการตลาด

3.1 ปัญหาด้านราคา

การเคลื่อนไหวขึ้นลงของราคานั้น เป็นปัญหาด้านกลไกราคาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ แต่ทั้งนี้เกษตรกรจะสามารถเพิ่มรายได้ทางอ้อม โดยการเพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิตให้สูงขึ้นกว่าเดิม ก็จะทำให้รายได้เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีสูงขึ้น

3.2 ปัญหาด้านคุณภาพ

ปัญหาหน่อไม้ขนาดเล็ก และผลผลิตน้อยลงในช่วงที่ 3 เป็นปัญหาที่เกษตรกรทั้งในโครงการฯ และนอกโครงการฯ ยังไม่สามารถแก้ไขได้ ทั้งนี้เพราะมีสาเหตุหลายประการที่เกษตรกรต้องพิจารณาไปพร้อมกัน ดังจะกล่าวในการเสนอแนะ

3.3 ปัญหาการจำหน่าย

เกษตรกรส่วนใหญ่แก้ปัญหานี้โดยการลดราคาให้กับผู้ซื้อในตลาดท้องถิ่น เพื่อให้ขายได้จำนวนมากขึ้น ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ ราคาโดยทั่วไปในตลาดท้องถิ่นจะตกต่ำลง

3.4 ปัญหาการแปรสภาพของผลผลิต

ผู้ขายส่วนใหญ่จะแช่โคนหน่อของหน่อไม้ฝรั่งไว้ในน้ำที่สูงประมาณ 1 นิ้ว เพื่อชลอกการแปรสภาพ สำหรับผู้ซื้อส่วนใหญ่จะบรรจุหน่อไม้ฝรั่งในถุงพลาสติกขนาดใหญ่ที่เจาะรูให้อากาศผ่านได้ ซึ่งอาจใช้ได้กับการขนส่งในระยะทางไกล ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ปริมาณน้ำที่มีจำกัด หน่วยงานของราชการโดยเฉพาะกรมชลประทาน ควรให้ความช่วยเหลือ ปรับปรุงระบบชลประทานโดยขยายเขตชลประทาน เพิ่มปริมาณน้ำ สูบน้ำและปล่อยน้ำให้มากขึ้น เพิ่มเวลาการจ่ายน้ำให้นานขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกษตรกรที่อยู่ไกลจากสถานีสูบน้ำได้รับน้ำเท่าเทียมกัน ซึ่งการปรับปรุงระบบชลประทานนี้ นอกจากจะช่วยให้เกษตรกรมีปริมาณน้ำเพียงพอแล้ว ยังช่วยแก้ปัญหาการจำกัดพื้นที่การปลูกของเกษตรกร กล่าวคือเกษตรกรสามารถขยายพื้นที่ปลูกและย้ายพื้นที่ปลูกได้เมื่อต้นหน่อไม้ฝรั่งหมดอายุ ทั้งนี้เพราะการปลูกซ้ำในที่ปลูกเดิมจะทำให้ผลผลิตต่ำ มีการสะสมโรค เกษตรกรส่วนมากจึงพยายามไม่ปลูกหน่อไม้ฝรั่งในที่ซึ่งเคยปลูกมาแล้ว ดังนั้น การปรับปรุงระบบชลประทาน จะทำให้พื้นที่การผลิตและความสามารถในการผลิตหน่อไม้ฝรั่ง ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น

2. ความอุดมสมบูรณ์ของดิน เกษตรกรควรแก้ปัญหาด้วยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน โดยการเพิ่มปริมาณการใส่ปุ๋ยคอก และปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมัก มากกว่าวิธีอื่น ๆ โดยเฉพาะปุ๋ยคอก ซึ่งพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่ค่อยนิยมใช้ เพราะยากต่อการขนย้ายและเสียแรงงานมากกว่าการใส่ปุ๋ยอินทรีย์

นอกจากนี้ เกษตรกรควรใช้วิธีอื่นควบคู่ไปด้วย คือ การปลูกพืชตระกูลถั่วสลับกับการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง และการย้ายที่ปลูกใหม่ทุก 3 - 4 ปี ซึ่งจะสามารถแก้ปัญหานี้ได้มากขึ้น

๓. โรครา แม้ว่าเกษตรกรจะใช้ยาป้องกันและกำจัดโรครากก็ตาม แต่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะฉีดยาป้องกัน เฉพาะช่วงที่เกิดโรคระบาดเท่านั้น ไม่ฉีดยาป้องกันอย่างต่อเนื่อง

การควบคุมโรครากที่เกิดขึ้น ควรควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ คือฉีดยาป้องกันอย่างสม่ำเสมอไม่ให้โรคแพร่กระจายออกไป โดยเฉพาะช่วงที่มีความชื้นมากต้องเพิ่มความถี่ในการฉีดยาไม่ให้โรคระบาดมากขึ้น ส่วนการกำจัดส่วนที่เป็นโรคนั้น เกษตรกรควรถอนต้นที่เป็นโรคออกจากแปลงและเผาทิ้งทันที อย่าปล่อยให้วัชพืชโดยไม่ทำลาย เพราะเชื้อราสามารถแพร่กระจายไปได้เมื่อมีลม เป็นพาหะ และการฉีดยาป้องกัน ควรจะกระทำทุกฟาร์มไม่ทำเฉพาะรายใดรายหนึ่ง เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อราไปสู่ฟาร์มใกล้เคียง

4. คุณภาพและปริมาณ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้พิจารณาถึงปัญหาที่ว่า เหตุใดผลผลิตที่ได้จึงมีปริมาณและคุณภาพลดลง ขณะเดียวกันวงจรอายุของต้นหน่อไม้ฝรั่งก็สั้นเพียง 3-4 ปี ในขณะที่ต่างประเทศ เช่น ไต้หวัน มีวงจรอายุนานถึง 10-15 ปี ซึ่งพบว่าในต่างประเทศมีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างจากวิธีที่เกษตรกรปฏิบัติหลายอย่าง ตัวอย่างเช่น

การดูแลรักษาต้นตอของหน่อไม้ฝรั่ง ในต่างประเทศ เกษตรกรจะตัดต้นให้เหลือแต่ส่วนที่เป็นตอและเหง้า เมื่อเก็บหน่อไปได้ประมาณ 1 ปี หรือเมื่อเห็นว่าต้นเริ่มทรุดโทรมลงแล้วปล่อยให้ต้นตอแตกเป็นต้นที่สมบูรณ์ ซึ่งใช้เวลาประมาณ 4-5 เดือน ต้นตอก็จะเริ่มให้หน่อที่มีคุณภาพดี ทำเช่นนี้เรื่อยไป ซึ่งจะทำให้ต้นตอมีวงจรอายุนานกว่าเดิม แต่สำหรับเกษตรกรที่ทำการศึกษานั้น พบว่าเกษตรกรเก็บเกี่ยวหน่อทุกวัน โดยไม่มีการตัดต้นตอให้แตกกิ่งก้านสาขา จะหยุดเก็บเกี่ยวเมื่อต้นหน่อไม้ฝรั่งไม่ให้ผลผลิตเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้นทรุดโทรมอย่างรวดเร็ว หน่อที่ได้จึงมีขนาดเล็กและปริมาณลดลงอย่างมากหลังจากให้ผลผลิตได้เพียง 3 ปี

การเก็บเกี่ยว ในต่างประเทศนั้น เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวหน่อเพียง 2-3 วันต่อสัปดาห์ โดยใช้เครื่องมือตัดหน่อ แต่เกษตรกรในบริเวณที่ทำการศึกษากลับเก็บเกี่ยวหน่อทุกวันโดยการหักถอน ซึ่งอาจทำให้ต้นชำเสียหายทรงตัว และเสียเวลาในการเก็บเกี่ยวมากกว่าการใช้เครื่องมือ

5. การตลาด เรื่องนี้เป็นปัญหาที่ผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายควรช่วยกันพิจารณาแก้ไข เพื่อให้ตลาดของหน่อไม้ฝรั่งกว้างขึ้นกว่าเดิม กล่าวคือ หน่วยงานของรัฐควรให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปนิยมบริโภคมากขึ้นโดยการทำเอกสารแนะนำ เชิญชวนให้ซื้อและบอกแหล่งที่จำหน่าย

สำหรับ เกษตรกรนอกโครงการพระราชดำริ ควรร่วมกันจัดตั้ง เป็นกลุ่มการค้าขาย เช่นเดียวกับเกษตรกรในโครงการ ซึ่งอาจช่วยแก้ปัญหาาราคาที่ต่ำกว่าได้

6. การบรรจุหีบห่อ เกษตรกรและผู้ซื้อควรมีภาชนะบรรจุ ที่ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงสภาพตลอดตัวข้างลง โดยการบรรจุในภาชนะที่สามารถใช้น้ำหล่อโคนได้ มีอากาศถ่ายเทอย่างเพียงพอ

7. หน่วยงานของรัฐบาล ควรให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้ และ เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการผลิตแก่เกษตรกร เช่น การแนะนำและสาธิตการทำปุ๋ยหมัก การใช้ยาป้องกันรักษาโรคและแมลง การปลูกพืชหมุนเวียน เมื่อตัดวงจรของโรคและแมลง วิธีการเก็บเกี่ยวที่ประหยัดและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ฯลฯ

8. ต้นทุนการผลิต การศึกษาต้นทุนการปลูกหน่อไม้ฝรั่งของเกษตรกรในโครงการพระราชดำรินั้น แม้ว่าในทางปฏิบัติเกษตรกรจะไม่ต้องเสียค่าเช่าที่ดิน เนื่องจากมีที่ดินเป็นของตนเอง นอกจากนี้ยังได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าภาษีที่ดินอีกด้วย แต่เพื่อประโยชน์ในการศึกษาสำหรับผู้สนใจทั่วไป จึงควรนำต้นทุนทั้ง 2 รวมเป็นต้นทุนส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะทำให้ ก่าไร (ขาดทุน) สุทธิเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีลดลง ดังต่อไปนี้

ก่าไร (ขาดทุน) สุทธิลดลง = ค่าเช่าที่ดิน + ค่าภาษีที่ดิน (ตารางที่ 7.2)

กระแสเงินสดเข้า (ออก) สุทธิ เมื่อนำค่าเช่าที่ดิน + ค่าภาษีที่ดินเข้ามาพิจารณาเป็นต้นทุน จะทำให้กระแสเงินสดออก เพิ่มขึ้นเท่ากับค่าเช่าที่ดิน + ค่าภาษีที่ดิน ซึ่งมีผลทำให้กระแสเงินสดเข้า (ออก) สุทธิ ลดลง เท่ากับ ค่าเช่าที่ดิน + ค่าภาษีที่ดิน (ตารางที่ 7.3)

ตารางที่ 7.2 กำไร (ขาดทุน)สุทธิต่อไร่ต่อปีเมื่อนำค่าใช้จ่ายที่ดินและค่าภาษีที่ดินมาคำนวณต้นทุนในการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

หน่วย : บาท

	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่		
	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
กำไร (ขาดทุน)สุทธิต่อไร่ต่อปี ¹	2,894.92	4,170.49	(1,353.03)	3,494.09	5,193.42	780.04	6,319.08	8,291.81	3,529.91
หัก ค่าใช้ที่ดิน ²	300.00	300.00	300.00	300.00	300.00	300.00	300.00	300.00	300.00
ค่าภาษีที่ดิน ³	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00
กำไร (ขาดทุน)สุทธิต่อไร่ต่อปี เมื่อรวมค่าเช่าที่ดินและค่าภาษีที่ดิน	2,587.92	3,863.49	(1,660.03)	3,187.09	5,886.42	473.04	6,012.08	7,984.81	3,222.91

¹ จากตารางที่ 4.21

² จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในบริเวณหมู่บ้านหูกะพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

³ จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกในบริเวณใกล้เคียง

ตารางที่ 7.3 กระแสเงินสดเข้าและกระแสเงินสดออกต่อไตรมาสเมื่อรวมค่าเช่าที่ดินและค่าภาษีที่ดินเป็นต้นทุนการผลิต

หน่วย : บาท

	ขนาดเล็ก					ขนาดกลาง					ขนาดใหญ่				
	ปีที่ 0	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 0	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 0	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
กำไร (ขาดทุน)สุทธิ ¹	-	-	2587.92	3883.49	(1,880.03)	-	-	3,187.09	3888.42	473.04	-	-	6012.08	7984.81	3222.81
บวกค่าเสื่อมราคา	-	-	527.22	527.22	527.22	-	-	488.72	488.72	488.72	-	-	341.42	341.42	341.42
ค่าใช้จ่ายปีที่ 1 หักจำหน่าย	-	-	3829.48	3929.48	3029.48	-	-	3800.80	3800.80	3800.80	-	-	3385.38	3325.38	3325.38
กระแสเงินสดเข้า ²	-	-	7044.82	8320.19	2788.67	-	-	7457.61	10158.94	4743.56	-	-	9878.88	11551.59	6889.69
หัก กระแสเงินสดออก ³	3555.30	11224.08	86.17	224.83	198.84	3422.48	10915.08	38.79	180.24	154.80	2548.47	9645.88	38.58	137.83	107.08
ค่าใช้ที่ดิน + ค่าภาษี-ที่ดิน ⁴	-	-	307.00	307.00	307.00	-	-	307.00	307.00	307.00	-	-	307.00	307.00	307.00
กระแสเงินสดเข้า(ออก) สุทธิ	(3555.30)	(11224.08)	6671.45	7788.36	2293.03	(3422.48)	(10915.08)	7099.82	8888.70	4281.86	(2548.47)	(9645.88)	9335.28	11208.88	6478.61
เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ซึ่งขายได้ตามราคาซาก, ราคาตามบัญชี					1278.88										1,419.08

¹ จากตารางที่ 7.1

² กระแสเงินสดเข้า = กำไร(ขาดทุน)สุทธิ + ค่าเสื่อมราคา + ค่าใช้จ่ายปีที่ 1 หักจำหน่าย

³ กระแสเงินสดออก = จากตารางที่ 5.3, ปีที่ 1 จากตารางที่ 5.1

⁴ กระแสเงินสดเข้า (ออก) สุทธิ = กระแสเงินสดเข้า - กระแสเงินสดออก

⁵ เครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ที่ขายได้ตามราคาซาก, ราคาตามบัญชี เมื่อสิ้นปีที่ 4 ได้แก่ เครื่องสูบน้ำ และเครื่องพ่นยาสะพ่ายพอง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการพิจารณาค่าเช่าที่ดินและค่าภาษีที่ดิน เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุน ย่อมทำให้
ระยะเวลาการจ่ายคืนทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ และอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปดังนี้

	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ระยะเวลาคืนทุน (PB)	3ปี1เดือน20วัน	2 ปี 9 เดือน	2ปี 3เดือน 2วัน
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV)	-1,110.33	2,068.07	7,884.44
อัตราผลตอบแทนที่แท้จริง (IRR)	10.16 %	23.37 %	50.10 %

จะเห็นได้ว่าหาก เกษตรกรต้องเสียค่าเช่าที่ดินและค่าภาษีที่ดินเพิ่มขึ้น จะทำให้การ
ลงทุนในฟาร์มขนาดเล็ก มีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงต่ำที่สุดคือ 10.16% ซึ่งต่ำกว่าค่าของเงิน
ลงทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ -1,110.33 บาท ระยะเวลาการจ่ายคืนทุน = 3 ปี 1 เดือน 20 วัน
เกษตรกรจะได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มกับเงินลงทุน

สำหรับฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่นั้น มีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงสูงกว่าค่า
ของเงินลงทุน และมูลค่าปัจจุบันสุทธิต่ำกว่าศูนย์ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรได้รับผลคุ้มค่าหาก
ลงทุนในฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตาม เกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง โดยเฉพาะเกษตรกรที่อยู่ในโครงการ
พระราชดำริ ควรพยายามหาแนวทางที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพื่อที่จะทำให้ได้รับ
ผลคุ้มค่ากับเงินลงทุน หากสหกรณ์การเกษตรหุบกระพง จำกัด ไม่รับซื้อผลผลิตดังเช่นปัจจุบัน
ซึ่งอาจทำให้ราคาจำหน่ายลดต่ำลงกว่าที่เป็นอยู่

ตารางที่ 7.4 การคำนวณระยะเวลาการจ่ายคืนทุน เมื่อรวมค่าเช่าที่ดินและค่าภาษีที่ดิน เป็นต้นทุนการผลิต

	ขนาดเล็ก				ขนาดกลาง				ขนาดใหญ่			
	กระแสเงินสด เข้า	กระแสเงินสด ออก	กระแสเงินสด เข้า (ออก) สุทธิ	กระแสเงินสด เข้า (ออก) สุทธิสะสม	กระแสเงินสด เข้า	กระแสเงินสด ออก	กระแสเงินสด เข้า (ออก) สุทธิ	กระแสเงินสด เข้า (ออก) สุทธิสะสม	กระแสเงินสด เข้า	กระแสเงินสด ออก	กระแสเงินสด เข้า (ออก) สุทธิ	กระแสเงินสด เข้า (ออก) สุทธิสะสม
ปีที่ 0	-	3555.30	(3555.30)	(3555.30)	-	3,422.46	(3,422.46)	(3,422.46)	-	2548.47	(2548.47)	(2548.47)
ปีที่ 1	-	11,224.08	(11,224.08)	(14,779.38)	-	10,915.08	(10,915.08)	(14,337.54)	-	9,645.68	(9,645.68)	(12,194.15)
ปีที่ 2	7,044.62	373.17	6,671.45	(8,107.93)	7,457.61	357.79	7,099.82	(7,237.72)	9,678.86	343.58	9,335.28	(2,858.87)
ปีที่ 3	8,320.19	531.83	7,788.36	(319.57)	10,156.94	415.24	9,669.70	2,431.98	11,651.59	444.63	11,206.96	8,348.09
ปีที่ 4	2,796.67	503.64	2,293.03	1,973.46	4,743.56	461.60	4,281.96	6,713.94	6,889.69	414.08	6,475.61	14,823.70
	1,276.88	-	1,276.88	3,250.34	1,419.06	-	1,419.06	8,133.00	1,215.42	-	1,215.42	16,039.12

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7.5 การคำนวณมูลค่าปัจจุบันสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ เมื่อรวมค่าใช้จ่ายที่ดินและค่าภาษีที่ดินเป็นต้นทุนในการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

หน่วย : บาท

		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		กระแสเงินสด เข้า(ออก) สุทธิ	กระแสเงินสด เข้า(ออก) สุทธิ	กระแสเงินสด เข้า(ออก) สุทธิ	มูลค่าปัจจุบัน	มูลค่าปัจจุบัน	มูลค่าปัจจุบัน
ปีที่ 0	1	(3,555.30)	(3,422.46)	(2,545.47)	(3,555.30)	(3,422.46)	(2,545.47)
1	0.869	(11,224.08)	(10,915.08)	(9,645.69)	(9,753.73)	(9,485.20)	(8,882.10)
2	0.756	6,671.45	7,099.82	9,335.28	5,043.62	5,367.46	7,057.47
3	0.657	7,788.36	9,669.70	11,206.96	5,116.95	6,352.99	7,362.97
4	0.571	2,293.03	4,281.96	6,475.61	1,309.32	2,445.00	3,697.57
	0.571	1,276.38	1,419.06	1,215.42	728.81	810.28	694.00
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ					(1,110.33)	2,068.07	7,884.44

ตารางที่ 7.6 การคำนวณหาอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง เมื่อรวมค่าเช่าที่ดินและค่าภาษีที่ดินเป็นต้นทุนในการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

ปีที่	ขนาดเล็ก					ขนาดกลาง					ขนาดใหญ่				
	กระแสเงินสด	แฟคเตอร์มูลค่าปัจจุบัน		มูลค่าปัจจุบัน		กระแสเงินสด	แฟคเตอร์มูลค่าปัจจุบัน		มูลค่าปัจจุบัน		กระแสเงินสด	แฟคเตอร์มูลค่าปัจจุบัน		มูลค่าปัจจุบัน	
	เข้า(ออก)สุทธิ	10%	11%	10%	11%	เข้า(ออก)สุทธิ	23%	24%	23%	24%	เข้า(ออก)สุทธิ	50%	51%	50%	51%
ปีที่ 0	(3,555.30)	1	1	(3,555.30)	(3,555.30)	(3,422.48)	1	1	(3,422.48)	(3,422.48)	(2,548.47)	1	1	(2,548.47)	(2,548.47)
1	(1,224.08)	0.909	0.900	(1,020.269)	(1,010.187)	(1,091.508)	0.813	0.808	(887.398)	(879.755)	(984.588)	0.888	0.882	(842.402)	(838.44)
2	6,671.45	0.826	0.811	5,510.62	5,410.54	7,999.82	0.681	0.650	4,692.98	4,814.88	9,335.28	0.444	0.438	4,144.86	4,088.85
3	7,788.36	0.751	0.731	5,849.06	5,693.29	9,669.70	0.537	0.524	5,192.63	5,088.92	11,206.98	0.298	0.290	3,217.26	3,250.00
4	2,293.03	0.683	0.659	1,566.18	1,511.14	4,281.36	0.436	0.423	1,866.93	1,811.27	6,475.61	0.198	0.192	1,282.17	1,243.32
	1,276.88	0.683	0.659	872.11	840.19	1,419.06	0.436	0.423	618.71	598.84	1,215.42	0.198	0.192	240.85	233.38
				38.98	(201.81)				74.63	(128.10)				12.45	(118.38)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย